

Haklarım var, Hakların var, Hakları var ...

Çocuk haklarına giriş

Herkesin hakları vardır. Ayrıca, 18 yaşından küçük bir erkek veya kız çocuğu olarak sizin özel bazı haklarınız vardır. Bu hakların bir listesi ve bu hakları kullanmanıza yardımcı olmak üzere hükümetlerin alması gereken tedbirler 1989 Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesinde yer almaktadır.

Hayatta kalabilmeniz, korunmanız ve gelişiminiz

- Sizi ilgilendiren tüm kararlarda çıkarlarınızın korunması hakkına ve örneğin, kökenleriniz, görüşleriniz, inançlarınız veya cinsiyetiniz nedeniyle size karşı ayrımcılık yapılmaması konusunda haklara sahipsiniz.
- Yaşama hakkına, dengeli ve sağlıklı bir fiziksel, zihinsel, ruhsal, ahlaki ve sosyal gelişme hakkına sahipsiniz.
- Yiyecek, giyecek, barınma ve sağlık gibi temel ihtiyaçlarınızın sağlanması hakkına sahipsiniz.
- Aile içinde ve çocuklara bakan kurumlarda meydana gelen olaylar da dahil olmak üzere, her türlü istismar, taciz, fiziksel ve psikolojik şiddete karşı korunma hakkına sahipsiniz.
- Kişiliğinizin, beceri ve yeteneklerinizin azami ölçüde gelişmesinin sağlanması için, yüksek standartta bir eğitim hakkına sahipsiniz. Eğitiminiz size başkalarının hak ve özgürlüklerine saygı göstermenizi öğretmeli, sizi özgür bir toplumda, tüm insanlar arasında anlayış, barış, hoşgörü, eşitlik ve dostluk ruhu kapsamında, sorumluluk sahibi bir birey olarak yaşamaya hazırlamalıdır.
- Çok geniş bir yelpazeyi kapsayan objektif bilgilere erişim hakkına sahipsiniz.
- Zihinsel veya fiziksel bir engeliniz varsa, toplumla bütünleşebilmek, kişiliğinizi geliştirmek ve azami ölçüde bağımsız hareket edebilmek için onurlu bir yaşam sürdürebilme hakkına sahipsiniz.
- Yaşınıza uygun ve haklarınıza saygı gösterilen bir ortamda, dinlenme, eğlenme, oyun oynama, sanatsal ve kültürel etkinliklere katılma hakkına sahipsiniz.

Kimliğiniz, özel yaşamınız ve aileniz

- Bir adınız olması, milliyetiniz olması ve kimliğinizin korunması hakkına sahipsiniz. Bir etnik, dini veya belirli bir dili konuşan bir gruba aitseniz, kendi kimliğinizle ilgili kültürel yaşamınızı sürdürme, dininizin gereklerini yerine getirme veya grubunuzun dilini kullanma hakkından mahrum edilemezsiniz.
- Gizliliğinizin korunması hakkına sahipsiniz. Hiç kimse yasa dışı olarak sizin veya ailenizin özel yaşamınıza müdahale edemez. Eviniz, yazışmalarınız, şerefınız ve şöhretiniz yasaların koruması altındadır.
- Yetiştirilmenizden ve gelişiminizden anne ve babanız ortak bir sorumluluğa sahiptir. Haklarınızı nasıl kullanmanız ve yükümlülüklerinizi nasıl yerine getirmeniz gerektiği konusunda size yol göstermekten sorumlu ve yükümlüdürler.
- Annenizin ve babanızın kim olduğunu bilmek ve onlar tarafından yetiştirilmek, bunun çıkarlarınıza ters düşmemesi halinde, hakkınızdır.
- Annenizin ve babanızın nerede olduğunu bilmek ve onların yanına gitmek üzere başka bir ülkeye girme hakkına sahipsiniz. Anne babanız da size karşı aynı haklara sahiptirler.
- Ayrılmaları halinde anne babanızla olan ilişkiniz konusundaki tüm kararlarla ilgili olarak size danışılması hakkına sahipsiniz. Annenizin ve babanızdan veya sadece annenizden ya da babanızdan ayrı iseniz, bunun çıkarlarınıza ters düşmemesi halinde, onları düzenli olarak görme hakkına sahipsiniz.
- Eğer sizin çıkarınıza olacaksa, sizinle ilgili olarak evlat edinilmesine izin verilebilir veya verilemeyebilir.

Özgürlükleriniz

- Düşünce özgürlüğü: sizi ilgilendiren herhangi bir konuda görüşünüzü bildirme hakkına, bunu yapabileme yeteneğine sahip olduğunuz andan itibaren sahipsiniz. Görüşünüzün dikkate alınması gerekir.
- Düşünce özgürlüğü: Görüşlerinizi özgürce ifade etme ve bilgi araştırma, bilgi alma ve yayma hakkına sahipsiniz.
- Düşünce, vicdan ve din özgürlüğü.
- Toplanma özgürlüğü: diğerleriyle bir araya gelme ve toplantılara katılma özgürlüğüne sahipsiniz.

Bu özgürlükler sınırsız değildir. Diğerlerinin hak ve özgürlüklerine saygı göstermeli ve topluma veya kendinize tehlike oluşturmamalısınız.

Siz ve devlet

- Devlet, var olan hak ve özgürlüklerinizi kullanabilmeniz için gereken her şeyi yapmalıdır.
- Devlet sizi korumalı ve refahınızı sağlamalıdır. Çıkarlarınızı ve refahınızı koruyacak kurumlar ve hizmetler oluşturarak anne babanıza veya size bakan insanlara yardımcı olmalıdır.
- Ailenizle birlikte oturamıyorsanız, devlet sizi korumalı ve size yardım etmelidir. Devlet, geçmiş deneyiminizi ve kültürünüzü göz önüne alarak bir çözüm bulmalıdır. Durumunuzun düzenli aralıklarla gözden geçirilmesi hakkına sahipsiniz.
- Devlet sizi yasadışı uyuşturuculardan korumak üzere tedbirler almalıdır.
- Şiddete maruz kaldıysanız, devlet normal bir yaşama dönmenize yardım etmeli, yardımcı olmalıdır.
- Adalatten yararlanma hakkına sahipsiniz. Devlet, adalet sisteminin sizin spesifik haklarınıza ve ihtiyaçlarınıza göre uyarlanmasını sağlamalıdır.
- İşkenceye, acımasızca ve alçaltıcı muameleye tabi tutulamazsınız.
- İdam edilemezsiniz veya yaşam boyu hapse mahkum edilemezsiniz.
- Yasa dışı bir şekilde tutuklanamazsınız. Tutuklama, başvurulacak en son seçenek olmalıdır. Tutuklama mümkün olduğu kadar kısa tutulmalı ve bu yapılırken yaşınızın ve ihtiyaçlarınızın gerekleri göz önüne alınmalıdır. Tutuklandığınızda, kendi çıkarınıza olacaksa, istisnai durumlar dışında yetişkin tutuklulardan veya mahkumlardan ayrı tutulmalısınız. Bu durumda ailenizle temas halinde olma hakkına sahipsiniz.
- Harpte devlet sizi korumalı ve size bakmalıdır. 15 yaşından küçükseniz, silahlı kuvvetlere askerlik görevi yapmaya çağrılmazsınız.

Uluslararası sözleşmeler devletler arasında akdedilen kontratlardır. Bu kontratlarda, uyulması gereken kurallar yer almaktadır. Ancak aynı sözleşmelerde, çocukların daha fazla lehine olan tedbirlerin alınması da teşvik edilmektedir. Eğer ülkenizin yasaları uluslararası sözleşmelere nazaran çocukların daha fazla lehineyse, bu durumda ulusal yasalar uygulanmalıdır.

Uluslararası kuruluşlar ve siz

Devletler bir araya gelerek çeşitli uluslararası kuruluşlar oluşturmuşlardır. Birleşmiş Milletler ve Avrupa Konseyi gibi bazı kuruluşlar, insan haklarını korumak, çatışmaları önlemek ve daha adil, müreffeh ve demokratik toplumlar oluşturmak üzere kurulmuşlardır. Uluslararası sözleşmelerin hemen hemen hepsi bu kuruluşlar tarafından oluşturulmuş olup, bu kuruluşlar daha sonra, ortaya koydukları bu haklara saygı gösterilmesini sağlamak için önlemler almaktadırlar.

Çocuk Hakları Komitesi Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesinin uygulanmasını izler. İlgili komitenin kendi ülkenize ilişkin tavsiyelerinin neler olduğunu araştırabilirsiniz.

Çocuklar aynı zamanda Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinde dava açabilirler. Örneğin Mahkeme, bir ülkeyi, çocukları hapisanede, okulda ve evde bedensel cezaya karşı korumadığı için mahkum etmiştir. Bir başka ülke de, tek başına seyahat eden bir kız çocuğuna gerekli ihtimamı göstermemekten hüküm giymiştir.

Bu haklara saygı gösterilmezse ne olur?

Belirli hakların kullanılması, örneğin sizi önemli bir tehlikeye karşı korumak için veya olgunluk veya yaş durumunuz gibi bazı geçerli nedenlerle kısıtlanabilir. Yaşam, eğitim, sağlık ve şiddete veya istismara karşı korunma hakkı gibi haklar ise, öğretmenler ve anne baba tarafından bile asla kısıtlanamaz. Bu haklarınızın ihlal edildiğini düşünüyorsanız şunları yapabilirsiniz:

- anne babanız, öğretmenleriniz, arkadaşlarınız, sosyal hizmet görevlileri veya sizin bakımınızdan sorumlu olan insanlar gibi güvendiğiniz insanlarla konuşun;
- şiddete maruz kalan çocukların başvurduğu telefon numarasını arayarak size bu konuda bilgi verebilecek biriyle konuşun;
- polise gidin, şikayette bulunun ve devlet koruması talep edin;
- çocuk sorunları konusunda arabulucuk görevi yapan bir ombudsmanla veya çocuk haklarını savunan gönüllü bir dernekle temasa geçin;
- Hatta bazı durumlarda konuyu Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine de götürebilirsiniz.

Avrupa Konseyi Hakkında Bilgi

1949 yılında kurulan Avrupa Konseyi'nin halen 47 ülkesi bulunmaktadır. Görevi insan haklarını, demokrasiyi ve hukukun üstünlüğünü yaygınlaştırmaktır. İnsanların ve tabiatıyla Avrupa'daki 150 milyon çocuğun da korunmasına ilişkin, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesine ve diğer sözleşme ve önerilere dayalı olarak ortak demokratik ilkeleri oluşturur.

"Çocuklar için ve Çocuklarla Birlikte bir Avrupa Kurmak" adlı programın amacı, çocuk haklarını yaymak ve çocukları şiddete karşı korumaktır. Programdan sorumlu ekip, evde ve okulda şiddet, insan hakları eğitimi, çocuklar ve internet ve adalet sistemi gibi konular üzerinde çalışmaktadır. Sözleşmelerimiz, toplantılarımız, yayınlarımız ve internet oyunumuz "Wild Web Woods" ile ilgili daha fazla bilgi için web sitemizi ziyaret edebilirsiniz.

"Building a Europe
for and with Children"
Council of Europe
F-67075 Strasbourg Cedex
www.coe.int/children
children@coe.int